

МРНТИ: 15.81.21

10.51889/1728-7847.2023.1.74.026

С.С. Анатияева¹, Г.И. Уайсова¹, Ұ.Қ. Қияқбаева¹

¹ Абай атындағы ҚазҰПУ, Қазақстан Республикасы, Алматы қ.

ЦИФРЛЫҚ ДИЗАЙНДЫ ЖОБАЛАУ АРҚЫЛЫ БАСТАУЫШ СЫНЫП ОҚУШЫЛАРЫНЫҢ ӘДЕБИ МӘТІНДЕРДЕГІ КӨРКЕМДЕГІШ ҚҰРАЛДАРДЫ ТАҢУ БІЛГІН ҚАЛЫПТАСТЫРУДЫҢ ПСИХОЛОГИЯЛЫҚ НЕГІЗДЕРІ

Аңдатпа

Заманауи білім берудегі цифрлық технологияларды қолдану тиімділігін психологиялық тұрғыдан зерттеудің өзектілігі жоғары. Ақпараттанған қоғамда мәдениеті жоғары тұлғаны даярлау ерте жастан басталады. Сол себепті, бастауыш сынып оқушыларына таңдаулы әдістерді пайдалану оқыту үдерісіне оң ықпалын тигізеді.

Цифрлық дизайнды жобалау арқылы әдеби білімді қалыптастыру ақпараттық технологияны тиімді пайдалануды, оқушының шығармашылық және зерттеушілік қабілеттерін дамытуды көздейді.

Мақалада мәтіндегі көркемдеуіш құралдардың қызметі мен қолданысын түсіндіру барысында оқушының танымдық өрісін кеңейтуге цифрлық жобалау мүмкіндік беретіндігі психологиялық тұжырымдамаларға сүйене отырып дәлелденеді. Осы ретте тек педагогикалық әдіс емес, дидактикалық алғышарттарға негізделген тәрбие құралы ретінде сипатталады.

Кілт сөздер. Цифрлық технология, жобалау, әдістеме, психология, әдеби білім, микро-жоба.

Анатияева С.С.¹, Уайсова Г.И.¹, Қыяқбаева У.Қ.¹

¹КазНПУ им. Абая, Республика Казахстан, г. Алматы

ПСИХОЛОГИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ФОРМИРОВАНИЯ У МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ УМЕНИЯ РАСПОЗНАВАТЬ ХУДОЖЕСТВЕННЫЕ СРЕДСТВА В ЛИТЕРАТУРНЫХ ТЕКСТАХ ЧЕРЕЗ ПРОЕКТИРОВАНИЕ ЦИФРОВОГО ДИЗАЙНА

Аннотация

В психологическом аспекте актуальны исследования эффективности использования цифровых технологий в современном образовании. Подготовка высококультурной личности в информационном обществе начинается с раннего возраста.

Поэтому использование избранных методов для учащихся начальных классов положительно влияет на процесс обучения.

Формирование литературных знаний посредством цифрового проектирования предполагает эффективное использование информационных технологий. Кроме того, он используется для развития творческих и исследовательских способностей учащегося.

В статье подтверждается, что цифровое проектирование позволяет расширить познавательное поле учащегося в процессе объяснения деятельности и использования средств художественной выразительности в тексте, опираясь на психологические концепции. При этом проектирование характеризуется как средство воспитания, основанное не только на педагогическом методе, но и на дидактических условиях.

Ключевые слова: цифровые технологии, проектирование, методология, психология, литературное образование, микро-проект.

Anariyaeva S.S.¹, Uaisova G.I.¹, Kyuyakbayeva U.K.¹

¹ KazNPU named after Abai, Republic of Kazakhstan, Almaty

PSYCHOLOGICAL FOUNDATIONS OF THE FORMATION OF THE ABILITY OF YOUNGER SCHOOLCHILDREN TO RECOGNIZE ARTISTIC MEANS IN LITERARY TEXTS THROUGH THE DESIGN OF DIGITAL DESIGN

Abstract

In the psychological aspect, studies of the effectiveness of the use of digital technologies in modern education are relevant. The preparation of a highly cultured personality in the information society begins at an early age.

Therefore, the use of selected methods for primary school students has a positive effect on the learning process.

The formation of literary knowledge through digital design involves the effective use of information technology. In addition, it is used to develop the creative and research abilities of the student.

The article confirms that digital design makes it possible to expand the cognitive field of the student in the process of explaining the activity and using the means of artistic expression in the text, relying on psychological concepts. At the same time, design is characterized as a means of education based not only on the pedagogical method, but also on didactic conditions.

Keywords: digital technologies, design, methodology, psychology, literary education, micro-project.

Қазіргі таңда орта білім беру орындарына шығармашылық өмірге белсенді қатысып, жауапкершілік таныта алатын түлекті даярлау міндеті жүктелді. Сапалы білімді қалыптастыру ұлттық құндылықтарды, экономикалық-саяси бәсекеге қабілетті өмірлік білімді құрайтын негіздерді игерудің маңызды әдісі болып есептеледі. Сол себепті баланың мәдени-танымдық дамуын қамтамасыз ету, оқу қабілеті сияқты шеберлікпен қаруландыру өзекті. Мұндай мәселелерді шешуде көркем әдебиет маңызды рөл атқарады.

Қазіргі уақытта мектептер заманауи интерактивті жабдықтармен, компьютерлермен, интернетке қолжетімділікпен, электрондық ресурстармен қамтамасыз етілуде. Бұл оқу процесіне жаңа педагогикалық технологияларды енгізуге ықпал етеді. Цифрлық технологиялардың қарқын алуы көптеген салалардың дамуын оңтайландыруда. Соның ішінде білім беру үдерісінде цифрлық технологияларды қолдану оң нәтижелерін көрсетіп келеді. Бүгінде бастауыш сынып оқушыларының ақпараттық білімнің жоғарылығын ескерсек, мектеп қабырғасында пәндік сабақтарды цифрлық құралдармен байланыстыру тиімді. Ендеше, бастауыш сынып оқушыларының қабылдау деңгейлерін толық қамту үшін де цифрлық технологиялармен жобалау арқылы әдеби білімдерін қалыптастыру барысын зерттеу өзекті.

Әдеби білімнің дамуы оқушының жас ерекшеліктерімен тікелей байланысты. Бастауыш сынып оқушыларының әдеби білімін қалыптастыру – балаға әлемді танытудың негізгі әдісі болып табылады. Әдеби білімді қалыптастыру баланың әлеуметтік және жеке тәжірибесін байытудың, сондай-ақ оның дамуы мен өзін-өзі таныту құралы. Баланың көркем шығарма оқуға деген қызығушылығымен қатар, оқуға деген ынтаның қалыптасуы оқыту жағдайымен оқу мәдениетіне тікелей қатысты [1].

В.Г. Маранцманның пікіріне сүйенер болсақ, оқушылардағы әдеби білімнің қалыптасуы психикалық дамуына да әсер етеді [2,68]. Ғалымның пікірінше, бастауыш сынып оқушыларында баланың мәдениетпен қарым-қатынас жасау механизмі қалыптасады, оның сөз құрауы мен қиял жұмысында эмоционалды жауаптылығы дамиды, оның көзқарасының ой-өрісі кеңейеді.

Баланың кез-келген әрекеті одан белгілі бір қабілеттер мен бейімділікті талап етеді. Бірақ арнайы және жалпы қабілеттерді дамытуды қажет ететін сабақтар бар. Әдеби білімді дамыту үдерісі баланың осыәдеби қабілеттерін дамытуға бағытталған. Сондықтан әдеби даму мәселесі әдеби қабілет мәселесімен өте тығыз байланысты [3].

Бүгінгі таңда оқушылардың әдеби білімін дамыту критерийлеріне көзқарастар әртүрлі. Психологтар даму кезеңі білім мен дағдымен бірге сыни ойлау қабілетін арттыратын құрылымдық психикалық өзгерістерді де қамтиды. Сондықтан бастауыш бастауыш сынып оқушыларының әдеби білімін дамытудың деңгейінің негізгі критерийі – оқыған шығарманың көркемдік ерекшеліктерін толық қабылдау деңгейі болып есептеледі.

Оқушылардың даму нәтижесін анықтай алу үшін оқушының бұрын оқымаған шығармасына сүйену керек. Көркем шығармаларды қабылдау деңгейін анықтаудың күрделілігі олардың өзіндік ерекшелігімен де, оларды түсіндіру, қабылдау процесінің күрделілігімен, ойлау, қиял және эмоцияларды ескеру қажеттілігімен байланысты. Шығармаларды қабылдау деңгейін анықтаудың негізгі критерийі – бейнелі жалпылау және нақтылау.

Н.Д. Молдавская ұсынған бұл критерий жалпы және нақты, типтік және жекенің тұтастығында көркем образды қабылдауға қалыптасқан қабілеттерді анықтайды. Бейнелі нақтылауға оқушының қиялындағы көркемдік бөлшектерге сүйене отырып, біртұтас бейнені қайта құру қабілеті қарастырылады. Бейнелі жалпылау оқырманның жалпыланған мағынаны, шығармада қойылған мәселені, автор сипаттаған адам өмірінің нақты бейнесінде көретіндігін білдіреді [4].

В.Г. Маранцман ұсынған әдеби білімді дамыту үдерісін түсінуге сүйене отырып, оның нәтижесін бағалау кезінде оқушылардың әдеби және шығармашылық қабілеттерін ескеру қажет [2].

Бастауыш сынып оқушыларының жас ерекшеліктері мен жеке психологиялық ерекшеліктеріне сүйене отырып әдеби білімді қалыптастыру үдерісі оқытудың теориялық және тәжірибелік ережелерін толық қамтиды.

Ғалымдардың пікіріне сүйене келе, бастауыш сынып оқушыларының білімін дамыту алдында, сабақтың уәждемесін арттыру керек деген тұжырымға келеміз.

А.А. Леонтьев уәждеменің маңыздылығына баса мән береді. Уәжсіз әрекеттің болмайтындығын ескертеді. Осымен байланысты оқушылардың танымдық мотивациясына түрткі болып, олардың оқу белсенділігін арттыруға болады және осы арқылы қатысымдық дағдыларын дамытуға мүмкіндік жасалады. Оқушылардың ересектермен қарым-қатынасқа түсу қажеттілігі, балалардың жетекші іс-әрекетінің сипатымен анықталады. Бастауыш мектеп жасындағы оқушылардың ересектермен қарым-қатынасындағы жетекші мотивтері ретінде іскер және жеке мотивтер көрінеді. Қарым-қатынас пен жеке тұлғаның даму мәселелерін зерттеу жұмысы, «қатынас», «өзара қатынас» ұғымдарын пайдалануды болжайды. Осы тұрғыдан В.М. Бехтерев пен А.Ф. Лазурский еңбектерінің қарым-қатынас мәнін ашудағы орны ерекше болса, эксперименталды тұрғыда осы мәселені А.А. Бодалев, оқушылардың адам қасиеттерін тәрбиелеу аспектісінде, Л.И. Божович және Л.С. Славина оқушылардың оқуға қатынасының мінезқұлық мотивациялары мәселерімен тығыз байланыста зерттейді.

В.Н. Мясичев адамның қатынастары нақты қажеттіліктерден туындап, тұрақтылыққа, жалпылыққа ие болады деген. Адамның қатынастары танымдық, еріктік, эмоционалды компоненттердің қатысуымен сипатталады. Ғалымның пікірі бойынша, адамдардың қарым-қатынасы жеке тұлғаның өзіндік менін көрсететін іс-әрекетті құрайды.

С.Л. Рубинштейн бойынша, адамның қоршаған әлемге деген көзқарасы басқа адамдармен қарым-қатынас құруына бағыттайды.

В.В. Давыдов қарым-қатынас оқу үдерісінде балада тұлғалық қасиеттер саналы түрде қалыптасады (ғылыми, көркемдік, адамгершілік) деген тұжырым жасайды.

Д.Б. Эльконин бойынша, бастауыш сыныпта оқушы өзінің іс-әрекетін қоғамдық мәні бар, міндетті іс-әрекет ретінде қабылдай бастайды да, бойында оқуға деген ынтасы көрініс табады.

Әдеби білімді дамытуда цифрлық технологияларды педагогикалық жағдайларды жүзеге асыру жүйесін құру кезінде қолдануға болады. Ал, жобалау – оқушының шығармашылық мүмкіндіктерін қамтамасыз етеді.

Қазақ тілі терминдерінің салалық ғылыми түсіндірме сөздігінің «Педагогика және психология» саласы бойынша жасалған сөздігінде жобалау туралы бірқатар түсініктер берілген, мысалы, педагогикалық жобалау – оқушы мен тәлімгердің алдағы іс-әрекетінің негізгі құрылым-

дарының жасалымы, бұл оқытушы әрекетінің тиімділігін арттырады делінсе, жобалау әдісі – оқушыны бірте-бірте күрделене түсетін практикалық тапсырмаларды жоспарлы түрде орындату арқылы оқыту жүйесі деп түсіндіріледі.

Жобалау дәстүрлі педагогикалық технологияларда да, жаңа технологияларда да өзінің маңыздылығын жоғалтпайды. Дегенмен, педагогикалық жағдаяттарға сәйкес оны түрлендіріп отыру керек. Бастауыш сынып әдістемесінде әдеби білімді қалыптастыру үшін жобалық әдісті қолдану оқушылардың тақырып төңірегіндегі танымын кеңейтеді, зерттеушілік қабілетін дамытады.

Бастауыш сынып оқушыларының жас ерекшелігіне әдебиетті оқытуда сөз образдарын танытудан бұрын, көркемдеуіш тәсілдерді меңгерту сәйкес келеді. Жобалау арқылы оқыту білім алушыны қабілеттері мен жас ерекшеліктеріне сай жүргізіледі. Бастауыш сынып оқушыларына қысқа тапсырмалар мен шығармашылық тапсырмаларға ұқсас микро-жобалар беріледі.

Бұл үдеріс оқушының ішкі мүмкіндіктерін дамыту олардың тұлғалық ерекшеліктер мен қабілетін дамытуға ықпал етеді. Ғалымдар, бастауыш сынып оқушыларының шығармашылық қабілетін үш деңгейде қарастырады:

Бірінші деңгей: Оқушы берілген ақпаратты жылдам қабылдайды, тез меңгереді.

Екінші деңгей: Берілген тапсырмаларды мұқият, ынтамен орындайды

Үшінші деңгей: Берілген білімді баяу қабылдайды. Осы деңгейлерді негізге ала отырып, бастауыш сынып оқушыларының шығармашылық қабілетін дамыту арқылы әдеби білімдерін қалыптастыруға болады. [5,382]

Шығармашылық – күрделі психологиялық іс-әрекет. Бастауыш сынып оқушылары жинақтаған тәжірибелер арқылы тұлғалық мүмкіндіктерін дамытады. Шығармашылық әрекет оқушының өзін дамыту мен іс-әрекеттерін басқару кезінде жаңа әдіс-тәсілдерді іздеумен ерекшеленеді. Осыған орай сабақ үрдісінде цифрлық технологияларды қолдану арқылы жүзеге асырудың жолдарын қарастыру керек.

Ғалымдардың зерттеу нәтижелеріне сүйене отырып, бастауыш сынып оқушыларының уәждемесі мен шығармашылық, ізденушілік қабілеттерін қатар дамытуға бағытталған әдіс-тәсілдерді ұсынамыз.

Бастауыш сынып оқушыларының көпшілігі бұл жас деңгейлерінде баяу қабылдайды, дегенмен есте сақтау қабілеттері жақсы дамиды. Психологиялық зерттеулерде, балалардың басым көпшілігінде көшбасшылыққа деген қызығушылық жоғары. Осындай ерекшеліктерді цифрлық технологиялар қамтамасыз етеді.

Көптеген психологтар мен педагогтардың В.В. Давыдов, А.К. Дусавицкий, Д.Г. Левитес, В.В. Репкин, Г.А. Цукерман, Д.Б. Эльконин сынды психологтар мен педагог ғалымдардың пікірінше, бастауыш сыныптағы оқушылармен жобалау арқылы жұмыс жасауда ерекше дайындық қажет.

Көркемдеуіш құралдардың көркем шығармада берілуін таныстырылым ретінде микро-жоба ретінде ұйымдастыруға болады. Мысалы, 4-сыныптарда Абайдың Крыловтан аударған «Есек пен бұлбұл» мысалындағы аллегория, теңеу, кейіптеу көркемдеуіш құралдарын танытуды 3 кезеңде жобалаймыз.

1 – кезең: Мәтін алдындағы кезең. Бұл кезең бойынша мұғалім алдын-ала тақырыпты дайындап, топқа бөледі, жобаның бағыты анықталады. Мысалы, өзара пікірталас, сұхбат аралас таныстырылым.

2 – кезең: Мәтін барысындағы кезең.

Тақырыпқа сәйкес оқушылар көркемдеуіш құралдардың анықтамаларына, осы тақырып төңірегіндегі зерттеу жұмыстарына жүгінеді.

Жобаға бөлінген келесі сағатта көркемдеуіш құралдарды психолінгвистикалық тұрғыдан талдау жасайды, яғни, ассоциация тудыратын анимация немесе суреттер, бейнежазбаларды пайдалана отырып ойларын дәйектейді. Мысалы, есек пен бұлбұлдың анимациясын жасау, өлеңдегі мазмұнымен түсіндіру

Осы кезеңнің келесі қадамына сәйкес оқушылар сұрақтар дайындайды, басқа да топтармен пікір алмасады.

3 – кезең: Мәтін соңындағы кезең. Оқушы мен мұғалімнің қорытынды кезеңі. Оқушылар бір-бірін бағалайды. Мұғалімнің пікірін тыңдайды.

Мұндағы аллегорияны таныту бастауыш сыныпта суреттелген оқиға ұқсас оқиғаны іздеумен, немесе оқушылардың қабылдауына сәйкесінше бейленумен жүзеге асырыла алады. Ол, үшін жобаның бірінші кезеңінде мұғалімнің тарапынан оқушыларға тапсырмалар мен сұрақтар беріледі. Үшінші кезеңде сұрақтар мен тапсырмалардың орындалғандығы немесе орындалмағандығы нақтыланады. Жоба барысында көркемдеуіш құралдардың ашылуы, оқушылардың жеке ізденістеріне тікелей байланысты болады.

Осылайша, көркемдеуіш құралдарды пайдалана отырып, оқушылардың көркемдеуіш тәсілдермен сөйлем құрауы, немесе пікір алмасуын сұрау арқылы сыни ойлау дағдысын қалыптастыруға да болады.

Сонымен, цифрлық технология оқушылардың уәждемесін арттыруда маңызды рөл атқарса, жобалау шығармашылық, зерттеушілік қабілеттерін психологиялық ерекшеліктерін ескере отырып ашуына мүмкіндік береді деген тұжырымға келеміз.

Цифрлық жобалау бастауыш сынып оқушысына дәстүрлі әдісті қажет етпейтін, ойын жеткізуге тиімді мүмкіндік тудырады. Цифрлық дизайнды жобалау оқушының психологиялық қабылдауына тиімді. Өйткені, мұндай сабақ кезеңінде берілген тапсырмаларды қабылдау уақыты немесе қабылдау деңгейі оқушының жеке құзіреттілігіне беріледі. Әдеби білімді қалыптастыру бағытындағы тапсырмалар жеке оқушыға немесе шағын топтарға да берілуі мүмкін.

Көркем шығарма белсенді танымдық қызмет атқаратындықтан, оқушының ойлау сапасына оң әсерін тигізе алады. Дегенмен, бастауыш сынып оқушыларындағы әдеби білімді дамыту эстетикалық критерийлерді басшылыққа ала отырып, көркем мәтінге талдау жүргізу мен көркемдеуіш құралдарды бағалау дағдыларын дамыту тек оқу үдерісі мәселелерімен ғана емес, оқушылардың психологиялық ерекшеліктеріне сәйкес түсіндіріледі. [6, 224].

Цифрлық жабдықтарды қолдана отырып, сыныптағы оқушылардың алуан түрлі ақпаратты қабылдауы әр түрлі ақпарат түрлерін дауыстық, графикалық, бейне және аудио ақпарат техникалық құралдар арқылы біріктіруге мүмкіндік береді. Егер оқу материалының мазмұны онБІ мәтін мен диаграмма түрінде түсіндіруге мүмкіндік берсе, бұл материалды ұсыну әдістерін кеңейтуге көмектеседі [7].

Жобалау әлеуетін шығармадағы көркемдеуіш құралдарды таныту мақсатындағы әдістемелерді әзірлеу кезінде оқу үдерісін бастауыш сынып оқушыларына негіздеп цифрландыруда үш негізгі әсерін ескеру қажет:

1. Көркемдеуіш құралдарды түсіндірудің тиімділігін арттыру,
2. Көркемдеуіш құралдарды тану, байланыстыру қызығушылығын арттыру,
3. Жаңа білім алу қарқындылығын арттыру.

Осылайша, цифрлық жобалау кезінде баланың жан-жақты дамуына көмектеседі, сонымен қатар жаңа ақпаратты игеруге деген қызығушылығы артады.

Бастауыш сыныптардағы әдеби білімді дамыту үдерісінің есәтті ұйымдастырылуы мұғалімнің мәтінді оқу кезінде қандай міндет қойғанына және белгілі бір мәтінді игеру үшін қандай әдістеме немесе алгоритм таңдағанына байланысты. Қазіргі бастауыш білім берудегі әдебиеттік оқу сабағы балалар мен мұғалімнің өзара шығармашылығын, оқуды еркін талқылауды, эмоционалды сапаны осы сабақтың маңызды сапасына айналдырады [8].

Сабақты ұйымдастырудың тағы бір міндетті талабы – әдеби шығарманың түр-жанрлық ерекшелігін және оның көркемдік ерекшелігін, тілдік құралдарды қолдану ерекшеліктерін, аналитикалық және синтетикалық сипаттағы тапсырмалар мен жаттығулардың ақылға қонымды үйлесімін, оқушылардың оқу және сөйлеу дағдыларының қалыптасу деңгейін бақылау мен есепке алуды жүзеге асыру.

Дегенмен, көркем шығарманы қабылдаудың заңдылықтары оның жалпы түрде мәтінмен оқудан бұрын, оқу кезінде және оқудан кейін жұмыс істеу ретін белгілейді. Е.И. Матвееваның 1-2 сыныптардағы әдебиеттік оқу сабақтары 3-4 сыныптардағы сабақтардан айтарлықтай ерекшеленуі керек деген пікірімен келіспеуге болмайды. Жалпы алғанда, әдебиеттік оқу сабағының моделі келесідей болуы мүмкін:

Мәтінді талдау және оның мағынасын түсіндіру кезеңі мұғалімнің оқушылармен бірге сабақтың негізгі танымдық міндетін тұжырымдауынан басталады.

Бастауыш сынып мұғалімдері үшін басты қадам – балаға ақпаратты іздеу, алу және өңдеу мақсатында цифрлық технологияларды пайдалану мүмкіндігін көрсету. Осылайша оларды ақпараттық қоғам жағдайында жайлы өмір сүруге дайындау, балаларды өз денсаулығына зиян келтірмей ақпараттық құралдарды пайдалануға үйрету міндеттеледі [9].

Цифрлық технологияларды қолдану дәстүрлі оқу пәндерін оқытуды өзгерте алады, оқу материалын есте сақтау және түсіну процестерін оңтайландырады, балалар еңбегін ұтымды етеді, ең бастысы балалардың оқуға деген қызығушылығын жоғары деңгейге көтереді.

Осылайша, мектептегі сабақтарда цифрлық жобалауды әдеби мәтіндерді оқытуда қолданудың пайдасы:

– әдеби мәтіндерді зерттеу, өздеріне таныс технологиялық көмекке жүгіну арқылы сабақтың барысына үлес қосу оқушылардың мотивациясы мен танымдық белсенділігін арттыруға мүмкіндік береді, ой-өрісін кеңейтеді және интерактивті оқыту технологиясын қолдануға мүмкіндік береді.

– оқу-тәрбие процесінде цифрлық технологияларды қолдану оқуды қарқындырақ және дараландыруға, пәнге деген қызығушылықты арттыруға көмектеседі және субъективті бағалаудан аулақ болуға мүмкіндік береді. Әдеби мәтіндерді оқытуда цифрлық білім беру ресурстарын пайдалану психологиялық кедергілерді жеңуге көмектеседі [10].

Цифрлық жобалау көркемдегіш құралдарды оқыту әрекетінде түгелдей өздік жұмысты қамтамасыз етпейді, дегенмен оның пайда болуы мен дамуына ықпал ете алады. Мұндай жағдайларда дәстүрлі оқытудағыдай оқушының жекелік ерекшелігі, ой-қиялы шектелмейді, бір-бірлерін тыңдап, бірлесе оқуға, шешім қабылау мүмкіндіктері жасалады. Бастауыш мектепте қалыптасқан өзара қарым-қатынас, бірін-бірі тыңдау, бірлесіп оқу, үйрену мәдениеті қалыптасуы, кейін негізгі мектепте жобалау әрекетін жүргізудің басты құралдары бола алады.

Қорыта келгенде, цифрлық технологиялар арқылы жобалауды ұйымдастыру көркем мәтінді оқыту үдерісіндегі тұлғалық әрекетті іске асыруды қамтамасыз етеді. Педагогикалық әдебиеттерде жиі кездесетін тапсырманы таңдау, жұмыс түрін, топ мүшелерін таңдау аз қолданылатыны белгілі. Ал, цифрлық жобалау әрекеттері оқушының тақырып тәңірегінде ізденуіне, өз бетімен жұмыс істеу қабілеттерін ашуға мүмкіндік тудырады.

Бастауыш мектепте жобалау әрекеттерін пайдалану бала бойында жаңа сапаларды дамытып қана қоймай, осы жаста ойын үстінде дамитын еркін ойлау, ой белсенділігі, елестету – қиялдау қабілеттерінің сақталуына оң әсер етеді. Сондай-ақ, микрожоба барысында олардың мінез-құлқында пайда болатын өз әрекетін ұйымдастыру, өзін-өзі басқара білу, өзгелермен санасу сияқты дағдылары да қалыптасатыны сөзсіз.

Бастауыш сынып оқушыларының әдеби білімін қалыптастыру барысында оқушылардың шығармашылық қабілеті мен сабақ барысындағы зерттеушілік сапасы бір-бірімен тығыз байланысты. Зерттеушілік сапаны жоғарылату үшін оқудың уәждемесіне көңіл бөліну қажет. Сонда, шығармашылық қабілет, зерттеушілік, уәждеме әдеби білімді қалыптастырудағы негізгі факторлар болып есептеледі.

References:

1. Vergeles, G.I. *Tehnologu obýchenia mladshih shkolnikov : ýchebno- metodicheskoe posobie dlia stýdentov fakýlteta nachalnogo obrazovanua / G.I. Vergeles, A.A. Denisova. Sankt-Peterbýrg, 2014. 218 s.*
2. *Marantsman V.G. Literatýrnoe i rechevoe razvitie shkolnikov v ih vzaimosvazi i spetsifike //*

Literatýrnoe i rechevoe razvitie shkolnikov. SPb., 1992.

3. Volkova T.B. IKT v nachalnoi shkole kak sredstvo povysheniia kachestva obýcheniia / V knige: *Doshkolnoe i nachalnoe obrazovanie: variativnost podhodov materialy mejdýnarodnoi konferentsu «Chteniia Ýshinskogo» pedagogicheskogo fakýlteta IaGPÝ. FGBOÝ VO «Iaroslavsku gosýdarstvennyi pedagogicheskii úniversitet im. K.D. Ýshinskogo».* 2016. S. 80-83.

4. Moldavskaiia N.D. *Literatýrnoe razvitie shkolnikov v protsesse obýcheniia.* - M.: Pedagogika, 1976. - S. 3

5. Vergeles, G. I. *Tehnologu obýcheniia mladshih shkolnikov : ýchebno- metodicheskoe posobie dlia stýdentov fakýlteta nachalnogo obrazovaniia / G.I. Vergeles, A.A. Denisova.* Sankt-Peterbýrg, 2014. 218 s.

6. Lavlinsku S. P. *Tehnologua literatýrnogo obrazovaniia: Kommýnikativno- deiatelnostnyi podhod.* M.: Protseess-Traditsiia, 2003.

7. Voiýshina, M.P. *Metodicheskie osnovy literatýrnogo razvitia mladshih shkolnikov / M.P. Voiýshina // Metodicheskie osnovy iazykovogo obrazovaniia i literatýrnogo razvitia mladshih shkolnikov: posobie dlia stýdentov fakýl. nach. obých. i ýchit. nach. klassov./ Pod red. T.G. Ramzaevoi.* –SPb: Spets. lit-ra, 1996. – Razd. 2. - s. 44 - 52. - ISBN 5-7571-0076-1.

8. Polat, E. S. *Novye pedagogicheskie i informatsionnye tehnologu v sisteme obrazovaniia [Tekst] / E.S. Polat, M.Iý. Býharkina.* M: ACADEMA, 2003. 261s.

9. Rojina, L. N. *Psihologua vospriatiia literatýrnogo geroia shkolnikami (II-IY kl.) / Lilia Nikolaevna Rojina.* - M.: Pedagogika, 1977. - 176 s.

10. Omorokova M. I. *Hýdojestvennoe proizvedenie v nachalnoi shkole. Spetsifika raboty nad hýdojestvennym obrazom v mladshih klassah / M. I. Omorokova // Aktýalnye problemy metodiki obýcheniia chteniý v nachalnyh klassah / M. S. Vasileva, M. I. Omorokova, N. N. Svetlovskaiia; pod red. M.I. Omorokovoi.* - M.: Pedagogika, 1977. – Gl. 3. - Razd. 2. - 216 s.